

ΠΛΑΤΩΝ

Μ'ΕΝΩΝ

ΠΛΑΤΩΝ

Μένων

«Public Domain»

Платон

Μένων / Платон — «Public Domain»,

Содержание

Конец ознакомительного фрагмента.

14

Plato Μένων

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

ΜΕΝΩΝ ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΓΑΪΣ ΜΕΝΩΝΟΣ ΑΝΥΤΟΣ

Η κυρία υπόθεσις είναι αν η αρετή είναι διδακτή ή ασκητή ή δεν είναι τοιούτον, αλλά φύσει ενυπάρχει εις τους ανθρώπους. – Κατά τον Α s t το κύριον ζήτημα δεν λύεται αλλά μόνον ενδείξεις παρέχονται, ότι η αρετή δεν δύναται να είναι διδακτή, διότι ουδείς διδάσκαλος αυτής δύναται να ευρεθή και μόνον εκ θείας μοίρας είναι δυνατόν να δοθή εις έν άτομον. Εν τούτοις με την εξήγησιν αυτήν θα εχαρακτηρίζετο ως άλογος και τυφλή ενέργεια, – όπερ είναι εντελώς αντίθετον προς την Πλατωτικήν Φιλοσοφίαν. – Ο διάλογος ούτος συνάπτεται προς τον Γοργίαν και Πρωταγόραν, συνεγράφη δε πάντως μετά το 395 π. Χ.

Μένων

Εμπορείς να μου ειπής, ω Σωκράτη, εάν την αρετήν δυνάμεθα να την αποκτήσωμεν δια της διδασκαλίας ή αρκεί μόνον η τριβή και η πείρα; ή τέλος πάντων, αν δεν εξαρτάται διόλου ούτε από την άσκησιν ούτε από την μάθησιν, αλλ' υπάρχει και φανερώνεται εις τους ανθρώπους κατά φυσικόν χάρισμα¹ ή προέρχεται από οιανδήποτε άλλην αιτίαν εκτός των ανωτέρω;

Σωκράτης Ω Μένων, μέχρι σήμερον οι Θεσσαλοί ήσαν περίφημοι μεταξύ των Ελλήνων και εθαυμάζοντο δια την επιδεξιότητά των εις την ιππικήν και δια τα πλούτη των· άλλα τώρα, καθώς μου φαίνεται, εξέχουν και δια την σοφίαν των ακόμη· και προ πάντων οι συμπολίται του φίλου σου Αριστίππου του Λαρισαίου· και αίτιος τούτου είναι ο Γοργίας. Διότι ελθών εις την πόλιν προσελήφθη δια την σοφίαν του και από τους πρώτους των Αλευαδών, εκ των οποίων είς είναι και ο φίλος σου Αρίστιππος, και από τους μάλλον διακεκριμένους μεταξύ των άλλων Θεσσαλών· και αυτός σας έχει συνηθίσει ν' απαντάτε οριστικά (μετά βεβαιότητος) και επιβλητικώς (μεγαλοπρεπώς), εάν κανείς ερωτήση τίποτε, όπως φυσικά είναι επόμενον ν' απαντά ένας που γνωρίζει, αφού και αυτός, άλλως τε, προσφέρει τον εαυτόν του, δι' οιανδήποτε ερώτησιν, εις όλους τους Έλληνας, εάν κανείς μεταξύ αυτών θέλει να ερωτήση· δεν υπάρχει δε κανείς εις τον οποίον να μην απαντά επί οιανδήποτε ζητήματος, που ειξεύρει. Αλλ' εδώ, αγαπητέ Μένων, τα πράγματα συμβαίνουν εντελώς το εναντίον σαν κάπποια ξηρασία σοφίας έχει γίνει² και υπάρχει κίνδυνος να φύγη η σοφία από τους τόπους αυτούς ναλθή κοντά σας. Και αν ήθελες από περιέργεια να ερωτήσης κανένα από τους εδώ με τέτοιον τρόπον, δεν υπάρχει κανείς να μη γελάση και να ειπή· ω ξένε, αναμφιβόλως, με παίρνεις δια κανένα πολύ ευτυχή θνητόν, διά να πιστεύης, ότι γνωρίζω, εάν η αρετή εμπορή να διδαχθή ή να αποκτηθή με οιανδήποτε άλλον τρόπον. Εγώ δε, ό,τι αναμφιβόλως, χωρίς φόβον Γνωρίζω, είναι ότι όχι μόνον δεν ειξεύρω, αν η αρετή δύναται να διδαχθή ή όχι, αλλά και τούτο ακόμη αγνοώ, εάν πράγματι υπάρχη καθόλου αρετή. Και εγώ δε δυστυχώς, ω Μένων, ευρίσκομαι εις την ιδίαν κατάστασιν. Είμαι εις την ιδίαν φτώχεια από το πράγμα αυτό, όπως και οι άλλοι συμπολίται μου, και κατηγορώ τον εαυτόν μου, ότι δεν ειξεύρω τίποτε περί της αρετής. Και πώς θα εμπορώ να γνωρίζω τας ιδιότητας ενός πράγματος, του οποίου αγνοώ και αυτήν την φύσιν; Ή σου φαίνεται δυνατόν, εάν κανείς δεν γνωρίζη διόλου τον

¹ Ευρίσκεται δηλονότι μέσα εις αυτήν την φυσικήν ύπαρξιν των ανθρώπων.

² Ξερό φύσημα πνέει πάνω στην επιστήμην εδώ πια. Με την ιδίαν λέξιν εχαρακτήρισε τον μεσαιώνα ο Gibbon την άλωσιν της Κων)πόλεως.

Μένωνα ποιός είναι, να εμπορή να ξεύρη, εάν είναι καλός (ωραίος!) ή πλούσιος ή ευγενής ή όλως διόλου το εναντίον; το πιστεύεις ότι είναι δυνατόν τέτοιο πράγμα;

Μένων

Βεβαίως όχι, δεν το πιστεύω. Μα αλήθεια, Σωκράτη, ότι και συ δεν Γνωρίζεις τι είναι αρετή; Έτσι να κοινοποιήσωμεν διά σε στους ιδικούς μας, όταν ξαναγυρίσωμεν;

Σωκράτης

Όχι μόνον τούτο, φίλε μου, αλλά ότι δεν εύρον κανένα ακόμη έως τώρα να γνωρίζη, όπως τουλάχιστον μου φαίνεται.

Μένων

Πώς λοιπόν δεν απήντησες καθόλου τον Γοργίαν, όταν ήτο εδώ;

Σωκράτης

Μάλιστα, τον είδα.

Μένων

Και σου εφάνηκε, ότι δεν είξευρε;

Σωκράτης

Δεν ενθυμούμαι και καλά, Μένων, ώστε δεν ξεύρω τίποτε, ως προς το παρόν, πώς τότε μου εφάνη. Ίσως όμως και εκείνος να γνωρίζη και συ πάλιν εκείνα που εκείνος έλεγεν. Ενθύμησέ με λοιπόν τι είπεν ή αν δεν θέλῃς τα ιδικά του λόγια, ειπέ μου συ ο ίδιος.

Μένων

Πολύ καλά.

Σωκράτης

Λοιπόν ας αφήσωμεν τον Γοργίαν, αφού είναι και απών. Αλλά συ, Μένων, μα τους θεούς τι λέγεις, ότι είναι αρετή;

Μάθε μου και μη φθονήσης, και έτσι θα φανώ ψεύστης διά το ευτυχέστατον ψέμα, αν αποδείξης ότι και συ και ο Γοργίας γνωρίζετε το πράγμα, το οποίον εγώ είπον, ότι ποτέ δεν μου έτυχε ν' απαντήσω κανένα που να το ειξεύρη.

Μένων

Μα δεν είναι δύσκολον, Σωκράτη, να σου ειπώ (εξηγήσω). Και πρώτον, αν θέλῃς να σου ειπώ από τι συνίσταται (τι είναι δηλονότι) αρετή του ανδρός, είναι ευκολώτατον· εκείνη λέγεται αρετή του ανδρός, όταν αυτός έχει την ικανότητα να πολιτεύεται εις την πατρίδα του με τοιούτον τρόπον, ώστε τους μεν φίλους να ευεργετή, τους δε εχθρούς να βλάπτῃ, αυτός δε ο ίδιος να προσέχῃ να μη πάθῃ τοιούτον εκ μέρους των· αν δε πάλιν θέλῃς να μάθῃς αρετήν γυναικός, δεν είναι δύσκολον να σου αναπτύξω, ότι αυτή πρέπει να διοική καλὰ το σπίτι της διασώζουσα τα εντός του οίκου³ και να υπακούῃ εις τον άνδρα της· υπάρχει ακόμη και άλλη αρετή του παιδιού και εκ των δύο φύλων και της κόρης και του αγοριού και του γέροντος, εάν μεν θέλῃς εκείνας που ταιριάζουν εις τον ελεύθερον, εάν δε θέλῃς, εις τον δούλον και πλήθος άλλων αρετών υπάρχουν, ώστε δεν υπάρχει διόλου δυσκολία να ομιλήσῃ κανείς περί της αρετής τι είναι· διότι η αρετή ποικίλλει μόνον κατά ηλικίαν ή κατά επάγγελμα· υπάρχει δε μία αρετή διά πάσαν πράξιν ημών. Το ίδιο σκέπτομαι, Σωκράτη, και διά την κακίαν.

Σωκράτης

Μου φαίνεται, Μένων, ότι ευρίσκομαι εις μίαν στιγμὴν μοναδικῆς ευτυχίας· διότι δεν εξητούσα παρά μίαν μόνον αρετήν και ήδη έχω εύρει πλήθος αρετών να ευρίσκωνται κοντά σου. Αλλά, Μένων, κάμε μου την χάριν να μου εξηγήσης κατὰ ταύτην την εικόνα όσον αφορά τα σμήνη, εάν εγώ σ' ερωτούσα περί της μελίσσης, ποία είναι η φύσις αυτής, και συ μου απαντούσες, ότι υπάρχουν πολλάί και ποικίλαι μέλισσαι πολλών ειδών, και αν εξηκολούθουν να σ' ερωτώ, θα έλεγες άραγε ότι ακριβώς δι' αυτό (ένεκα της ουσίας των μελισσών) είναι πολλάί και ποικίλαι και πολλών ειδών μεταξύ των, διότι είναι μέλισσαι, ή κατὰ τούτο ουδόλως

³ Χωρίς να εκθέτῃ τα οικογενειακά.

διαφέρουν, αλλά εις άλλο τι, παραδείγματος χάριν κατά την ωραιότητα, το μέγεθος, ή εις άλλο τι εκ των τοιούτων; ειπέ μου τι θα απαντούσες, εάν σ' ηρώτουν έτσι;

Μένων

Θα έλεγα, ότι αι μέλισσας ως μέλισσαι ουδόλως διαφέρουν η μία από την άλλην.

Σωκράτης

Και αν επρόσθετα κατόπιν, Μένων, ειπέ μου, λοιπόν αυτό· από τι συνίσταται (τι είναι η φύσις) εκείνο διά το οποίον δεν διαφέρουν ουδόλως μεταξύ των αι μέλισσαι, αλλ' όλαι είναι το ίδιον, είχες τίποτε τότε να μου ειπής;

Μένων

Αναμφιβόλως.

Σωκράτης

Έτσι λοιπόν και περί των αρετών αν και είναι πολλάί και ποικίλαι, ουχ' ήττον όμως όλαι έχουν μίαν μόνον ουσίαν κοινήν (ένα είδος κοινόν), διά την οποίαν είναι αρεταί· και ακριβώς επάνω εις αυτήν πρέπει ν' αποβλέψη εκείνος που πρέπει ν' απαντήσει, εις εκείνον που ερωτά και αυτό να φανερώση· ή μήπως δεν μ' εννοείς τι λέγω;

Μένων

Νομίζω, ότι εννοώ. Και όμως δεν έχω ακόμη ακριβή ιδέαν, όπως εγώ θέλω, του ζητήματος.

Σωκράτης

Και ποίον εκ των δύο, σου φαίνεται, Μένων, ότι μόνον περί αρετής ισχύει, ότι άλλη είναι διά τον άνδρα, άλλη διά την γυναίκα και ούτω καθεξής; ή σκέπτεσαι, ομοίως, και περί της υγείας και περί του μεγαλείου και περί της δυνάμεως; και άλλη μεν σου φαίνεται η υγεία του ανδρός και άλλη της γυναικός; ή παντού υπάρχει η ίδια ουσία, οπουδήποτε και αν ευρίσκεται, εάν υπάρχει βεβαίως υγεία, είτε εις τον άνδρα είτε εις άλλον τινά οιονδήποτε;

Μένων

Μου φαίνεται, ότι η αυτή υγεία υπάρχει και διά τον άνδρα και διά την γυναίκα.

Σωκράτης

Αναμφιβόλως και το μεγαλείον και η δύναμις; εάν βεβαίως είναι δυνατή γυναίκα, κατά την αυτήν ουσίαν και κατά την αυτήν δύναμιν θα είναι ισχυρά, όπως εις τον άνδρα; διότι εγώ λέγω το ίδιον και διά την δύναμιν· ουδόλως διαφέρει η ισχύς να είναι ισχύς εάν είναι εις τον άνδρα ή εις την γυναίκα· ή σου φαίνεται, ότι διαφέρουν;

Μένων

Ουδόλως βεβαίως.

Σωκράτης

Και η αρετή διαφέρει καθόλου κατ' ουσίαν, εάν είναι είτε εις το παιδί είτε εις τον γέροντα είτε εις την γυναίκα είτε εις τον άνδρα;

Μένων

Εις εμέ, Σωκράτη, φαίνεται, ότι αυτή δεν ομοιάζει τ' άλλα που ανέφερες.

Σωκράτης

Μα πώς; δεν έλεγες αρετήν του ανδρός το να καλοδιοική την πόλιν και της γυναικός το σπίτι;

Μένων

Βέβαια.

Σωκράτης

Πώς λοιπόν είναι δυνατόν να διοικήση καλώς ή πόλιν ή οικίαν ή οτιδήποτε άλλο, εάν δεν γνωρίζη καλώς τους κανόνες της σωφροσύνης και της δικαιοσύνης;

Μένων

Όχι βέβαια.

Σωκράτης

Λοιπόν, αν διοικούν σωφρόνως και δικαίως, αναμφιβόλως διά της δικαιοσύνης και σωφροσύνης θα διοικήσουν;

Μένων

Κατ' ανάγκην.

Σωκράτης

Και οι δύο λοιπόν έχουν ανάγκην των αυτών πραγμάτων διά να είναι ενάρετοι (αγαθοί), της δικαιοσύνης και της σωφροσύνης;

Μένων

Είναι προφανές.

Σωκράτης

Αλλ' ακόμη και το παιδί και ο γέρον, εάν είναι ακόλαστοι και άδικοι, είναι δυνατόν ποτε να είναι δίκαιοι;

Μένων

Όχι βέβαια.

Σωκράτης

Αλλά σώφρονες και δίκαιοι;

Μένων

Ναι.

Σωκράτης

Λοιπόν όλοι οι άνθρωποι είναι ενάρετοι κατά τον ίδιον τρόπον, αφού είναι τοιούτοι μόνον διά της προσκτήσεως των αυτών πραγμάτων.

Μένων

Είναι προφανές.

Σωκράτης

Αλλά δεν θα είναι ενάρετοι κατά τον ίδιον τρόπον, εάν δεν είχαν και την ίδιαν αρετήν;

Μένων

Όχι αναμφιβόλως.

Σωκράτης

Επειδή λοιπόν όλων η αρετή είναι η αυτή (η αυτή αρετή είναι δι' όλους) προσπάθησε να μου ειπής και να ενθυμής τι είναι αυτό που την συνιστά (αποτελεί) κατά τον Γοργίαν και κατά ιδικήν σου γνώμην συμφώνως μ' εκείνον.

Μένων

Αν ζητής ένα γενικόν ορισμόν δι' αυτήν, τι άλλο είναι παρά μία ικανότης να άρχη των ανθρώπων;

Σωκράτης

Αλλ' αυτό είναι αποτέλεσμα εκείνου που ζητώ· και ειπέ μου, Μένων, αυτή είνε η αρετή ενός παιδιού και του δούλου, δηλονότι, να είναι ικανός ν' άρχη (έχη επιρροήν) επί του κυρίου του, σου φαίνεται δε ακόμη και αν είναι δούλος ο άρχων;

Μένων

Δεν μου φαίνεται, Σωκράτη.

Σωκράτης

Βεβαίως αυτό θα ήτο παράλογον, αγαθέ μου φίλε· για σκέψου και το εξής· η αρετή λέγεις είναι η ικανότης του άρχειν· αλλά δεν θα προσθέσωμεν ενταύθα και το δικαίως, και θα αποκλείσωμεν το αδίκως;

Μένων

Έτσι νομίζω, διότι η δικαιοσύνη, Σωκράτη, είναι αρετή.

Σωκράτης

Ποίον εκ των δύο, ω Μένων, αρετή ή κάποια αρετή;

Μένων

Τι θέλεις να ειπής;

Σωκράτης

Όπως θα ειπώ περί οιοδήποτε άλλου πράγματος, παραδείγματος χάριν, εάν θέλεις (να ομιλήσω) περί στρογγυλότητος, θα ειπώ βεβαίως ότι είναι κάποιο σχήμα και όχι μόνον έτσι απλώς, ότι είναι σχήμα· αυτός δεν είναι ο λόγος, διότι θα ομιλήσω έτσι, επειδή υπάρχουν και άλλα σχήματα.

Μένων

Ομιλείς σωστά· αλλά και εγώ, βεβαίως, υποστηρίζων επίσης, ότι η δικαιοσύνη δεν είναι μοναδική αρετή αλλ' υπάρχουν και άλλαι αρεταί.

Σωκράτης

Ποίαι είναι αὐταί; ειπέ τας, όπως και εγώ θα σου ειπώ τα άλλα σχήματα, εάν με προστάξης· κάμε και συ το ίδιον· ονόμασέ μου και άλλας αρετάς.

Μένων

Μου φαίνεται, ότι η ανδρεία είναι αρετή και η σωφροσύνη, και η σοφία και η μεγαλοπρέπεια και πλήθος άλλων.

Σωκράτης

Έχομεν πάθει πάλιν το ίδιον, ω Μένων (εξαναπέσαμεν πάλιν εις το ίδιον ασυμβίβαστον). Ημεῖς δεν ζητούμεν παρά μίαν μόνον αρετήν και έχομεν εύρει πολλάς κατ' άλλον τρόπον ή τώρα δα· την μοναδικήν δε εκείνην αρετήν, η οποία υπάρχει μέσα εις όλας τας άλλας, δεν δυνάμεθα ν' ανακαλύψωμεν.

Μένων

Δεν εμπορώ, Σωκράτη, τέτοιαν που συ ζητείς, η οποία να ευρίσκεται μέσα εις όλας τας άλλας αρετάς, όπως διά τα άλλα πράγματα.

Σωκράτης

Δικαίως. Δεν εκπλήττομαι. Αλλ' εγώ θα προσπαθήσω, όσον εμπορώ, διά να προχωρήσωμεν παραπάνω εις την ανακάλυψιν αυτής, εάν δυνηθώ. Εννοείς, αναμφιβόλως, ότι έτσι συμβαίνει και με όλα τάλλα· εάν τις σ' ηρώτα περί εκείνου, περί του οποίου τώρα δα έλεγον, τι είναι σχήμα, ω Μένων, εάν του έλεγες, ότι είναι στρογγυλότης, και σου απαντούσε, όπως εγώ ηρώτησα, ποιον εκ των δύο συμβαίνει, εάν η στρογγυλότης είναι το σχήμα ή κάποιον σχήμα, θα έλεγες, ότι είναι κάποιο σχήμα;

Μένων

Βεβαιότατα.

Σωκράτης

Και κυρίως, διότι υπάρχουν και άλλα σχήματα;

Μένων

Ναι.

Σωκράτης

Και αν πάλιν σε ηρώτα· ποία; θα του έλεγες;

Μένων

Βέβαια.

Σωκράτης

Και αν πάλιν σε ηρώτα περί χρώματος, τι είναι, συ δε αφού του απαντούσες, ότι είναι το λευκόν, και μετά ταύτα πάλιν ηρώτα, ποιόν εκ των δύο, το λευκόν είναι το χρώμα ή είναι κάποιο χρώμα, θα του έλεγες, ότι είναι κάποιο χρώμα, διότι υπάρχουν και άλλα;

Μένων

Βέβαια.

Σωκράτης

Και αν επέμενε να του ειπής και άλλα χρώματα, θα του έλεγες και άλλα, τα όποια δεν έτυχε να είναι λευκά;

Μένων

Ναι.

Σωκράτης

Και αν, λοιπόν, έπαιρνε τον λόγον, καθώς εγώ, και έλεγεν ότι φθάνομεν πάντοτε εις πολλά, αλλ' όχι έτσι, όπως εμένα, αλλ' (έλεγεν), ότι τα πολλά αυτά, επειδή ονομάζεις μ' ένα και το αυτό όνομα και ομολογείς, ότι κανένα απ' αυτά δεν είνε και σχήμα, και αυτά και τ' αντίθετα αυτών, τι είνε τότε εκείνο, το οποίον είναι μέσα και εις το στρογγυλόν και το ευθύ, και το οποίον ονομάζεις σχήμα, και ουχ' ήττον δεν θα βεβαιώνεις πάλιν, ότι το ευθύ ή το στρογγυλόν είνε σχήμα; ή μήπως δεν νομίζεις έτσι;

Μένων

Βέβαια.

Σωκράτης

Λοιπόν, όταν ομιλής τοιουτοτρόπως, τότε δεν λέγεις τίποτε άλλο παρ' ότι το στρογγύλον είνε στρογγύλον ή ευθύ (ίσιον), και το ευθύ ευθύ ή στρογγύλον;

Μένων

Όχι βέβαια, Σωκράτη.

Σωκράτης

Αλλά βεβαίως ουδόλως θα ειπής ότι σχήμα του ευθέος είναι το στρογγύλον ή αντιθέτως ότι το ένα είνε σχήμα του άλλου.

Μένων

Αληθινά ομιλείς.

Σωκράτης

Τι λοιπόν είναι εκείνο του όποιου το όνομα είνε σχήμα; προσπάθησε να ειπής· εάν λοιπόν, εις τον ερωτώντα τοιουτοτρόπως περί του χρώματος ή του σχήματος έλεγες, ότι δεν σ' εννοώ, ω άνθρωπε, ουδέ γνωρίζω τι θέλεις να ειπής, ίσως απορούσε και θα έλεγεν δεν εννοείς, ότι ζητώ εκείνο που είνε μέσα εις όλα το ίδιον; ή ουδέ εις αυτά, ω Μένων, εμπορούσες ν' απαντήσης, εάν κανείς σ' ερωτούσε· τι είναι και διά το στρογγύλον και το ευθύ και τα άλλα, που ονομάζεις σχήματα, το ίδιον δι' όλα; προσπάθησε να ειπής, διά να σκεφθής να δώσης απάντησιν και

περί της αρετής.

Μένων

Όχι, Σωκράτη, συ ειπέ.

Σωκράτης

Θέλεις να σου κάμω την χάριν;

Μένων

Βεβαιότατα.

Σωκράτης

Θα θελήσης και συ ύστερα να μου ειπής περί της αρετής;

Μένων

Ναι.

Σωκράτης

Ας προθυμοποιηθώμεν λοιπόν, διότι αξίζει.

Μένων

Και πολύ μάλιστα.

Σωκράτης

Και ας προσπαθήσωμεν να ειπούμεν, τι είναι σχήμα· και σκέψου, αν παραδέχσαι, ότι είναι αυτό· σχήμα δε ας είναι δι' ημάς εκείνο, το οποίον μόνον εξ όλων των όντων τυγχάνει πάντοτε ν' ακολουθή το χρώμα· σου είναι αρκετόν, νομίζω, ή ζητείς τίποτε άλλο; εγώ τουλάχιστον θα ευχαριστηθώ, εάν μου καθώριζες έτσι την αρετήν.

Μένων

Αλλ' αυτό είναι απλοϊκό, Σωκράτη.

Σωκράτης

Γιατί; τι εννοείς;

Μένων

Σχήμα κατά τον ορισμόν σου δεν είναι, παρ' εκείνο που τ' ακολουθή το χρώμα. Έστω. Αλλ' αν κανένας δεν ήθελε να ειπή, ότι γνωρίζει το χρώμα, αλλ' απορεί, όπως και διά το σχήμα, πώς σου φαίνεται θ'

απαντούσες;

Σωκράτης

Αλήθεια· και αν ο ερωτών ήθελεν είσθαι κανείς από τους σοφούς (συζητητικούς και εριστικούς (διαλεκτικούς) και αγωνιστικούς), θα του έλεγαν, ότι και εις εμέ έχει λεχθή· εάν δε δεν λέγω ορθώς, είναι ιδική σου δουλειά τώρα να λάβης τον λόγον και να ελέγξης (αποδεικνύων). Εάν όμως, φίλοι, όπως εγώ και συ, θα ήθελον να συνδιαλέγωνται, τότε πρέπει, κάπως πλέον ήρεμα και διαλεκτικά, ν' απαντήσω. Είναι δε, ίσως, μάλλον διαλεκτικόν, όχι μόνον το ν' αποκριθώ εγώ ταληθή αλλά και εκείνα τα οποία ο ερωτώμενος ομολογεί ότι γνωρίζει. Θα προσπαθήσω δε και εγώ έτσι να σου ομιλήσω· τι ονομάζεις τέλος (τέρμα); εγώ λέγω, εκείνο το οποίον έχει πέρας και έσχατον (τελευταίον), όλα δε αυτά εγώ τα λέγω τα ίδια· μόνον ο Πρόδικος ίσως θα είχεν αντιλογίας· αλλά και συ, βέβαια, ονομάζεις, εκείνο το οποίον έχει τελειώσει και έχει λήξει· αυτό περίπου θέλω να ειπώ, ουδόλως ποικίλον (περιέργως πολύπλοκον).

Μένων

Έτσι τ' ονομάζω· και νομίζω, ότι εννοώ τι λέγεις.

Σωκράτης

Επίσης και επίπεδον και στερεόν ονομάζεις κάτι, όπως αυτά τα οποία καθορίζονται εις τας γεωμετρίας;

Μένων

Βέβαια έτσι το καλώ.

Σωκράτης

Τώρα λοιπόν εμπορείς να εννοήσης εκ τούτων εκείνο, το οποίον ονομάζω σχήμα. Διότι, διά παν σχήμα λέγω αυτό, ότι εκείνο που τελειώνει το στερεόν, αυτό είναι σχήμα· το οποίον αφού ήθελον αντιληφθή ήθελον είπει, ότι το πέρας του στερεού είναι σχήμα.

Μένων

Το δε χρώμα πώς ονομάζεις, Σωκράτη;

Σωκράτης

Είσαι θρασύς (απαιτητικός), Μένων, αφού προστάζεις γέρον άνθρωπον ν' αποκριθή σκοτούρες (δύσκολα), συ δε δεν θέλεις να ενθυμηθής, όπως μου ειπής· τι λέγει ο Γοργίας, ότι είναι αρετή.

Μένων

Άμα μου ειπής και τούτο, Σωκράτη, θα σου ειπώ.

Σωκράτης

Και ο αδαής, ακόμη, Μένων, ήθελε σ' εννοήση, όταν συ διαλέγεσαι, ότι είσαι καλός και ότι σ' αγαπούν (έχεις εραστάς).

Μένων

Διατί;

Σωκράτης

Διότι δεν κάνεις τίποτε άλλο παρά να διατάσσης εις τας διαλέξεις, όπως κάνουν, όσοι τρυφούν (διασκεδάζουν), διότι είναι τύραννοι, μέχρις ότου έλθη η κατάλληλος ώρα·

συγχρόνως δε αντελήφθης, ότι είμαι κατώτερος προς τους καλούς⁴. θα σου χαρισθώ λοιπόν και θ' αποκριθώ.

Μένων

Μα κάμε μου την χάριν.

Σωκράτης

Θέλεις να σου απαντήσω κατά τον τρόπον του Γοργία, τον οποίον συ ευκολώτατα εμπορείς να παρακολουθήσης;

Μένων

Ναι θέλω· γιατί όχι;

Σωκράτης

Δεν ομολογείς μετά του Εμπεδοκλέους, ότι υπάρχουν απορροαί(6) τινες μέσα εις τα σώματα;

Μένων

Βεβαιότατα.

Σωκράτης

Και πόροι, εις τους οποίους και διά των οποίων περνούν αι απορροαί αύται;

Μένων

Είναι αληθές.

Σωκράτης

Και ότι εκ των απορροών αυτών μερικάί αναλογούν (ταιριάζουν) εις τινας των πόρων, και ότι άλλαι είναι μικρότεραι ή μεγαλύτεραι;

Μένων

Βέβαια.

Σωκράτης

Γνωρίζεις, βέβαια, και τι καλείται όψις;

Μένων

Ναι.

Σωκράτης

Εκ τούτων λοιπόν εννόησε, εκείνο που λέγω, όπως λέγει ο Πίνδαρος. Το χρώμα δεν είναι παρά μία απορροή σχημάτων σύμμετρος και αισθητή εις την όψιν.

Μένων

Άριστα, μου φαίνεται, ότι έδωκες αυτήν την απόκρισιν.

Σωκράτης

Αυτό φαίνεται προφανώς, ότι ελέχθη σύμφωνα με τας ιδέας σου· συγχρόνως δε εννοείς νομίζω, ότι σου είναι εύκολον εκ της απαντήσεως ταύτης να εξηγήσης τι είναι ήχος (φωνή) και οσμή και άλλα πολλά παρόμοια.

Μένων

Αναμφιβόλως.

Σωκράτης

Έχει τι το τραγικόν η απόκρισις, Μένων, και δι' αυτό σου αρέσκει περισσότερο παρά η απάντησις περί του σχήματος.

Μένων

Τ' ομολογώ.

Σωκράτης

⁴ Υποχωρώ εις τους ωραίους

Και όμως, δεν μου φαίνεται, ω παιδί του Αλεξιδήμου, τόσο καλή, όπως εγώ τουλάχιστον πεισθώ, η δε άλλη είναι καλύτερα. Νομίζω δε, ότι και εις σε έτοι θα φανή, εάν μη, όπως έλεγες χθες, ήσο απολύτως υποχρεωμένος να αναχωρήσης προ των μυστηρίων, αλλ' επερίμενες εδώ διά να μνηθής.

Μένων

Αλλ' εμπορώ να μένω, Σωκράτη, εάν συγκατατίθεται να μου λέγης πολλά παρόμοια.

Σωκράτης

Όσον εξαρτάται εκ της αγαθής θελήσεως, ουδόλως θα παραμελήσω και διά σε και δι' εμέ· αλλά, νομίζω, δεν θα είμαι ικανός να ειπώ πολλά τοιαύτα· έλα τώρα όμως, προσπάθησε και συ να μου πληρώσης την υπόσχεσίν σου και να μου ειπής τελείως τι είναι αρετή· παύσε δε να κάνης πολλά εκ του ενός, όπως λέγουν συνήθως σκώπτοντες, εκείνοι οι οποίοι τσακίζουν (σπάζουν), αλλ' αφού αφήσης την αρετήν μέσα εις την ολότητα και ακεραιότητα (αρτιότητά) της, ειπέ μου, τι είναι αρετή· τα δε παραδείγματα τα έχεις ήδη πάρει από εμέ.

Μένων

Μου φαίνεται λοιπόν, Σωκράτη, ότι αρετή είναι, όπως λέγει ο ποιητής, εκείνη η οποία χαίρει διά τα καλά, και η οποία δύναται να παρέχη αυτά. Έτσι και εγώ ονομάζω την αρετήν, την διάθεσιν δηλονότι του ανθρώπου, ο οποίος επιθυμεί τα καλά και ταυτοχρόνως δύναται να τα προμηθεύεται (απολαμβάνη).

Σωκράτης

Άρα λέγεις, ότι εκείνος ο οποίος επιθυμεί τα καλά, είναι και επιθυμητής των αγαθών;

Μένων

Βεβαίως.

Σωκράτης

Υπάρχουν λοιπόν άνθρωποι, οι οποίοι επιθυμούν τα κακά και άλλοι τα αγαθά; Και δεν σου φαίνεται, αγαπητέ, ότι όλοι επιθυμούν τ' αγαθά;

Μένων

Όχι, δεν φαίνεται εις εμένα τουλάχιστον.

Σωκράτης

Αλλ' ότι είναι μερικοί, που επιθυμούν τα κακά;

Μένων

Ναι.

Σωκράτης

Θέλεις να ειπής ότι, νομίζοντας τα κακά ότι είναι αγαθά, επιθυμούν αυτά, ή ότι, ενώ γινώσκουν ότι είναι κακά, όμως τα επιθυμούν;

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.